

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3628

Vragen van het lid **Ploumen** (PvdA) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het hoge aantal burgerslachtoffers van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden* (ingezonden 7 augustus 2019).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 21 augustus 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met het recent verschenen onderzoek «Monitoring Explosive Violence in 2018» van de Britse niet-gouvernementele organisatie (NGO) Action on Armed Violence?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het eens dat het zeer zorgwekkend is dat in 2018 90% van de slachtoffers van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden burgers waren en dat burgers hiertegen moeten worden beschermd? Zo ja, bent u bereid om actie te ondernemen? Zo ja, welke stappen zult u nemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ja. Het humanitair oorlogsrecht vereist dat bij het plannen en uitvoeren van militaire operaties alle mogelijke voorzorgsmaatregelen worden genomen om de burgerbevolking zo veel mogelijk te beschermen. In lijn met het proportionaliteitsbeginsel mag een militaire aanval geen doorgang vinden indien de te verwachten nevenschade onder burgers en burgerobjecten excessief is in verhouding tot het te verwachten militair voordeel. Fundamentele principes van het oorlogsrecht zijn ook benoemd in verscheidene wapenbeheersingsverdragen, waaronder het Clustermunitieverdrag (CCM), het Ottawaverdrag (APMBC) en het Conventionele Wapenverdrag (CCW). Nederland is partij bij al deze verdragen en streeft er naar dat alle staten hierbij partij worden. Ook spreekt Nederland landen in bilateraal verband aan op hun verplichtingen onder het oorlogsrecht wanneer zij deze niet nakomen.

¹ <https://aoav.org.uk/2019/6-month-update/>

De Nederlandse krijgsmacht ziet erop toe dat Nederlandse militairen bekend zijn met de bepalingen van het humanitair oorlogsrecht en deze eerbiedigen in de uitvoering van militaire operaties. Militairen worden tijdens hun opleiding daarnaast fysiek getraind op het opereren in stedelijk gebied en op het voorkomen van nevenschade in dergelijke omgevingen. Volgens het rapport is de meerderheid van de door *Action on Armed Violence* vastgelegde burgerslachtoffers (10.716 burgers) omgekomen als gevolg van het gebruik van explosieve wapens door niet-statelijke actoren zoals ISIS en de Taliban. Het kabinet zet zich er (mede) daarom voor in dat dergelijke actoren niet kunnen beschikken over dergelijke wapens noch over andere militaire goederen. Deze inzet uit zich onder meer in het versterken van internationale wapenbeheersingsverdragen en -fora, waarbij het kabinet pleit voor bepalingen die het verstrekken van militaire goederen aan niet-statelijke actoren zoals terroristen ontmoedigt en verbiedt. Daarnaast ziet het strikte Nederlandse wapenexportcontrolebeleid erop toe dat uit Nederland afkomstige militaire goederen niet aan deze actoren geleverd mogen worden. Bovengenoemde inzet t.a.v. explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden is erop gericht om het gebruik van dergelijke wapens te voorkomen. Tegelijkertijd financiert Nederland activiteiten die erop gericht zijn om explosieve oorlogsresten in stedelijke gebieden te ruimen indien blijkt dat deze wel zijn ingezet. Deze activiteiten worden uitgevoerd door partnerorganisaties in het kader van het *Mine Action and Cluster Munition Programme* (MACM) dat loopt van 2016–2020 en vinden plaats in zwaar getroffen gebieden zoals Libië, Jemen en Irak. Door deze activiteiten worden burgers beschermd tegen de gevaren van explosieve oorlogsresten. Nederland blijft groot voorstander van het financieren van deze meerjarige activiteiten en spoort in internationaal verband andere landen aan om dat ook te doen.

Vraag 3

Is het u bekend dat uit vergelijkbare rapporten bleek dat ook in de afgelopen jaren (2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017) 9 op de 10 slachtoffers van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden burgers waren? Kunt u toelichten wat er de afgelopen jaren op internationaal niveau is ondernomen om het aantal burgerslachtoffers van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden te laten afnemen? Kunt u toelichten waarom deze inspanningen niet hebben geleid tot een afname van het aantal burgerslachtoffers van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden?

Antwoord 3

Ja. Nederland zet zich structureel in voor de eerbiediging van het humanitair oorlogsrecht en de daarin opgenomen beginselen van proportionaliteit en voorzorg. Het gedrag van een aantal partijen – zowel statelijke als niet-statelijke actoren – toont helaas aan dat deze beginselen met wisselende standvastigheid worden nageleefd. Het kabinet acht het van belang dat beweerdelijke schendingen van het humanitair oorlogsrecht worden onderzocht en zo nodig vervolgd.

Vraag 4

Bent u bekend met de herhaaldelijke oproep van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan lidstaten om het gebruik van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden te vermijden? Zo ja, wat heeft Nederland gedaan om deze oproep onder de aandacht te brengen?

Antwoord 4

Ja. Nederland steunt de Ontwapeningsagenda van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties waarin de zorgen omtrent het gebruik van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden uitgebreid worden aangekaart. Daarnaast heeft Nederland bij verschillende gelegenheden zijn zorgen uitgesproken over het gebruik van dergelijke wapens en andere actoren – zowel landen als niet-statelijke actoren – opgeroepen om het humanitair oorlogsrecht te eerbiedigen. Nederland deed dit o.a. tijdens de Eerste Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en de jaarlijkse bijeenkomsten van statenpartijen bij het Conventionele Wapenverdrag (CCW), het Clustermunitieverdrag (CCM) en het Ottawaverdrag (APMBC). Nederland zal deze boodschap dit jaar bij deze gelegenheden herhalen.

Vraag 5

Zal Nederland deelnemen aan een door Oostenrijk georganiseerde conferentie over explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden op 1 en 2 oktober? Zo ja, wat wordt de inzet van Nederland tijdens deze conferentie? Zo nee, kunt u toelichten waarom niet?

Antwoord 5

Ja. Nederland zal daar, conform de bestaande inzet zoals omschreven in de beantwoording van vragen twee, drie en vier, het grote aantal burgerslachtoffers als gevolg van het gebruik van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden aan de kaak stellen en andere landen oproepen om te allen tijde te handelen in overeenstemming met het humanitair oorlogsrecht. Daarnaast zal Nederland andere landen oproepen om zich in te zetten voor het beschermen van burgers tegen explosieve oorlogsresten, bijvoorbeeld met behulp van ruimingsprogramma's zoals gefinancierd door het Nederlandse *Mine Action and Cluster Munition Programme*.